

V MĚSTĚ JEDNOM ŽIL BOHATÝ KUPEC A TEN MĚL SYNA, KTERÝ se nechtěl ženiti. — Otec, matka, již staří, neustále mu domlouvali, aby se oženil, on ale nechtěl ani slyšeti; když to naveky trvalo a vida, že se rodiče trápí, pravil: „Nuž keď chcetě, aby som sa oženil, iděm, a ktorúkoľvek stretněm, za ženu pojmem!“ a rozhněván šel vyhlídnouti si ženu. Zašel za město, a tu když jde po poli, potká pastýřku ovec, chudé, bosé děvče. I ptal se jí hned, jestli by za něho šla.

„Něrobtě posmechu z mojej chudoby, veď něpýtam¹ vášho bohatstva!“ odpovědělo mu děvče. Když ale kupec žádost svoji opakoval a viděla, že to myslí opravdu, svolila. — Kupec vezma ji za ruku, domů si ji odvedl. Rodiče byli by si lepší nevěstu přáli, nuž ale, když synovi se líbila, neříkali nic, rádi jsouce, že se konečně syn oženil. — A neprohloupil kupec s chudou pastýřkou; stala se z ní švarná, dobrá a pořádná paní. Každý ji měl rád, ale nade všecko ji miloval vlastní její muž, a ona jeho. — Po čase umřeli rodiče a kupec stal se samostatným pánem celého jmění. — Stalo se, že musel za svým zaměstnáním na cesty se vydati. — Smutně se loučili manželé a kupec prosil ženu, aby na něho nězabudla².

„Ej, veď ja nězabudněm, mužu muoj drahý, a čo bys aj koľko rokou vo svetě bol, čo bys aj, nědajbože, nikdáž sa něvrátil, preca ťa nězabudněm a vernou ti zostaněm“ — pravila plačící. —

Potěšen jejími slovy odebral se kupec do světa. — I trefilo se mu jednoho dne přijíti do hospody, kde

¹ Neprosím.

² Nezapomněla.

sedělo okolo stolu několik kupců, známých i neznámých. — Přisedl k nim. — Jako vlna za vlnou plynulo slovo za slovem, řeč k řeči, až přišlo na věrnost ženských. Nechtě už to bylo, jaké bylo, každý ženu svoji chválil, jen kupec mlčel. „Nuž, a čož je tvoja žena, bračeku, či je verná?“ — ptali se ostatní kupci, vidouce, že mlčí.

„Naozaj verná“ — odpověděl kupec a začal ženu chváliti.

„A či vieš, esli ti zstaně vernou?“ — ozval se jeden z kupců.

„Chcem sa stavit³ o celé svoje bohatstvo, že je žena moja verná a vernou zstaně!“ — zvolal kupec.

„Nach stáuka stojí!“ — zvolal prvnější, podáváje kupci na slovo ruku.

„Nach stojí; keď mně ty na znak zlatý prstěň, čo moja žena na hrdle nosí, doněsieš, chcem veriť, že moja žena něvernica, a ty máš celé moje bohatstvo mať, keď ale nědokážeš, že je něverná, buděme sa biť!“ tak řekl kupec, podáváje druhému na potvrzení ruku. — I umluvili se ještě, kde se shledají, a potom odešel onen kupec dále a onen, co se stavil, šel do onoho města, kde suchá vdova⁴ kupcova přebývala. — I šel hned k ní, jakoby s pozdravením od muže; těšilo ji to velice a přívětivě hosta uvítala i uhostila. — Mladá, pěkná, velmi se mu zalíbila, a když k ní druhykrát přišel, začal k ní sladce hovořit, chtěje ji zvábiti. — Když tomu kupcová vyrozuměla, že to falešný přítel, zakázala mu neukazovati se jí více, nechce-li přijíti na vyhozov. — Pln zlosti odešel, přemýšleje, kterak se dostati k žádanému cíli. — Od lidu neslyšel o kupcové než chválu, viděl tedy, že mu těžko bude dokázati nevěrnost její. -- V této ne-

³ Sadit.

⁴ Je žena, jejížto muž buď na vojně nebo co kupec ve světě je.

snázi jeho nahodila se mu jedna stará baba, která byla v domě kupcově. Nuž, slíbil babě hory doly, uplatil ji a baba přistala k jeho žádosti. — Vloudila se v noci do ložnice kupcové, vzala jí prsten s hrdla a ráno donesla ho onomu kupci a i to mu svěřila, že má kupcová pod kolenem černou bradavici. Kupec babě dobře zaplatil a hned z města ujel.

Tu chvíli kupcová doma prsten hledala jako makové zrnéčko, velmi si nařikajíc; vědělať dobře, že prsten večer měla, nikdy ho s hrdla nedala, neboť to byl dar od manžele! — Hledali všickni, neboť měli paní rádi, hledala i baba, jako by o něm nevěděla, ale ani zniku ani vidu po něm. — Musela se konečně paní uspokojit, ač jí to neustále v hlavě vrtalo, kam se prsten poděl.

Zatím dojel onen naničhodný kupec do města, kde naň muž kupcové čekal. Nenadál se takové zprávy; ale když kupec s úsměškem prsten vytáhl, který co svůj poznal, a když mu i to řekl, že má žena jeho černou bradavici pod kolenem, všecek sklesl a hluboký žal ho pojal. „Nuž, keď je tak, si teraz pánom mojho bohatstva ty!“ pravil kupcovi a horší než žebrák domů se navrátil. — Žena mu s radostí v ústrety běžela, ale on se od ní odvrátil: „Choj, nehodna si mňa; všetkého tys mňa zbavila, aj spokojenosti, aj imania. Teraz sa naše cesty rozdělia, ja idem na západ, ty id' na východ.“ Poté ji kupec opustil, nedbaje na otázky její a pláč. I sebrala si tedy batožek, ustrojila se do chlapských šatů — a pustila se cestou k východu hledati si nějakou službu, a on obrátil se k západu, chtěje si též službu hledati. — V statek jeho se onen podvodník uvázal. — Po několikadenní chůzi došla kupcová do jednoho města a tam ji přijal do služby jeden starý notarius. — Sloužila mu věrně a byla velice moudrá, že se kolikráte notarius o radu jí ptával. Všickni měli ji rádi, a když starý notarius umřel, že byla moudrá, udělali ji

notariusem. Mohla se míti dobře, ale cože, když si přece jen stále rozmýšlela, proč ji asi muž opustil a srdce od ní odvrátil. Jednou, když zase na svého muže myslila, chodíc po zahradě, a srdce jí lítostí odmekalo⁵, spatřila na cestě člověka přicházet, sprostě oděného, a to byl její muž. — Ona ho poznala hned, ale on ji ne, poněvadž měla na sobě chlapské šaty. — Už mu chtěla běžet v ústrety, ale si vzpomněla, že on se na ni hněvá, a proto se mu znáti nedala, chtějí ho vyzkoumat. — I zastavil se pocestný u zahrady a prosil pána, aby ho přijal do služby.

„A zkeděže iděš?“ — „Od západu, milý paně,“ odpovéděl muž, „ale sa mi tam nělúbilo a len mňa na východ tiahlo.“

„Nuž, zostaň tu, ja si ťa vezmem za sluhu“ — řekla žena a do domu si ho odvedla. — Byl rád kupec, že si našel tak hodného pána. — Když byl večír, kázal pán vody donésti a nohy mu umýti. I přinesl sluha kupec vody a začal pánovi nohy mýti, a když mu je myje, vidí pod kolenem černou bradavici. Jak ji viděl, do pláče se pustil. — I ptal se pán, proč pláče, a tu on mu všechno začal povídat, kterak měl pěknou ženu, hodnou a dobrou, že se milovali, ale potom když musel do světa, že se mu stala mezi tím časem nevěrnou. — Velice se tomu žena jeho podivila a jen zase dále se vyptávala, kterak se dověděl, že se mu stala nevěrnou, a tu on i o sázce a onom kupci jí pověděl, i o prstenu, který při sobě měl. — Velice jí to pohnulo, ale se ještě neprozradila, chtějí muže dokonale přesvědčiti. Ráno kázala ihned kočímu, aby zapřáhl, že pojedou pryč; i sluhovi kázala na cestu se připraviti. — Jeli jeden den a druhý den přijeli do města, kde zůstati pán kázal. Bylo to město, odkudž kupec rodem; i divil se, co pán

⁵ Bylo jí k pláči.

v městě za robotu má, a mrzelo ho to i bolelo, neboť si připomněl dřívější doby, jak šťastně žil, že nemohl na štěstí to ani zapomenouti. Když do hostince přijeli, objednal pán skvostnou hostinu a sezval množství hostů, mezi nimiž i onen podvodný kupec byl. — A když se hosté sešli, pan notarius je vlídně přivítal a hostina byla slavná. — Hosté jedli a pili a nevšimli si sluhy nepatrného; byl tomu také povděčen, že si ho nikdo nevšimá, a kdyby nebyl měl pána svého rád, byl by raděj utekl. Po jídle po pití pustili se do řeči a tu začne naostatek i hospodář (přestrojená kupcova žena) povídati, co se stalo v jednom městě, jak rozvedl jeden podvodník manžele, kteří se věrně milovali, jak muže ocigánil a oba do neštěstí uvrhl; vše vyprávěla, jak to vpravdě bylo, a nikoli jak kupec mluvil, neboť se byla vše od oné báby ošemetné dověděla, která, neznajíc jí, za peníze vyradila, jak přišel kupec k cizímu bohatství. — Krušno bylo kupci podvodnému okolo srdce, když tu rozprávku poslouchal, ale se nikterak prozraditi nechtěl, a proto když se hospodář hostů ptal, co by takový člověk zasloužil, on první zvolal: „Smrt, smrt!“ Tu rychle kupcová od stolu vstala, do druhé odskočila jizby a v několika okamžicích v ženských svých šatech oblečena mezi hosty se vrátila. — I poznali ji hned všickni a muž, beztoho všecek omámen nad tím, co slyšel, s nevýslovnou radostí věrné ženě okolo krku padl a na kolenou za odpuštění prosil. — Mileráda mu odpustila. — I blahoslavili věrnou ženu všickni hosté a ve všeobecné té radosti vykradl se podvodník z domu a z města ven, ale soudu neušel, ani baba zlověstná. — Kupec přistoupena zase na svůj statek, žil s věrnou ženou svojí šťastně až do smrti.